Glasul inimii

Liviu Rebreanu

Editura Bestseller

Imagine: heart

bestseller

Carte electronică publicată cu sprijinul Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE
DEPARTAMENTUL POLITICI PENTRU RELAȚIA CU ROMÂNII DE PRETUTINDENI

Spre seară, așa când se împreună ziua cu noaptea, Codrea obișnuiește să se așeze pe pragul tinzii, să-și vâre luleaua de lut roșcat între măsele și să se certe cu baba.

— Hm... Măă... Ce știi tu și cu feciorii tăi?... Voi toți împreună nu faceți cât o ceapă degerată...

Baba îi cunoaște năravul și nu prea îl ia în seamă. Sprintenă ca o fată mare, cu zbârciturile obrajilor rumenite de bujală, se învârtește pe lângă vatră, dă încoace, dă încolo, și-n cele din urmă răstoarnă pe crupător o mămăligă aburoasă.

Iar atunci și Codrea încetează cu cearta, se mulcomește. Își ascunde luleaua în chimir, se trântește bodogănind pe laviță, își face cruce de trei ori, creștinește, și prinde a îmbuca tihnit și cu chibzuială. După cină umflă iar luleaua, scormonește din foc un cărbune potrivit, pâcâie voinicește de câteva ori slobozind fuioare groase de fum alburiu pe gură și pe nas, și pe urmă se lungește în pat.

Într-un târziu întreabă tărăgănat, cu glas moale:

— Măi babă!...

— Haba, ghiujule?

— Hm... da ce-o mai fi făcând Ionică?... Hai?

— Păi, Dumnezeu știe, măi moșnege...

— Da oare n-o fi flămând?

— Bunul Dumnezeu știe, că el ne poartă de grijă la toți... Codrea se ridică repede, înțepat, scoate luleaua din gură și se uită lung și îngâmfat la babă. Pesemne nu-i sunt pe plac răspunsurile astea în doi peri. Buzele i se mișcă țicăind, ca și când ar bolborosi ceva, dar pe urmă se lasă iar pe spate și nu rostește nici o vorbă. Cu ochii întredeschiși, împăienjeniți, privește cum clipocește jăraticul în vatră și nici nu bagă de seamă că luleaua îi scapă dintre dinți... Un horcăit rar, ușor cutremură tăcerea bordeiului. În cenușă, tăciunii mocnesc înăbușit. Un greier rătăcit se tânguie sub fereastră. Un câine latră răgușit undeva, departe... Baba Firoana se apropie tiptil de moșneag, îngrijorată să nu-l trezească, și-i dezleagă opincile...

Așa-i Codrea de-o vreme încoace. S-a obișnuit cu răsfățatul și gogolirile babei, ca copilul din leagăn cu țâța.

O jumătate de veac au petrecut în căsuța aceea dărăpănată, cu acoperișul peticit, țuguiat, pitulită sub coasta de molifți din capul satului. Și au trăit... Au trăit și mai bine, și mai rău, dar mai mult tot bine. Baba se simțea mai prostică, mai tare la cap, și nu prea i se împotrivea. Își călca pe inimă, chiar dacă nu i se părea ceva, și-l lăsa să se sfarme el din gură, să hăpăiască până s-o sătura. Numai câteodată îi treceau sulițe reci prin inimă și o podideau lacrimile... atunci când Codrea ocăra prea rău copiii... O durere năvalnică țâșnea din sufletul ei obidit, sângele începea să-i zvâcnească mai puternic în vine, fața ei pocită, gălbejită de vârstă și necazuri, ca frunza veștedă, se îmbujora de milă și de mânie, și ar fi fost în stare să-l și blasteme...

Dar tot nu putea. Vorbele întretăiate i se muiau într-un plâns amarnic. Iar Codrea se cătrănea, că de ce își mănâncă ea zilele pentru niște copii ca aceia. El nu-i putea vedea-n ochi de urâți...

Era un moșneag sfătos Codrea, un moșneag înalt și drept ca un steag, cu ochii albaștri de femeie, limpezi și adânci. Două cete de cute mărunte îi porneau de pe opcina obrajilor și

alergau de-a valma, încrucișate și încolăcite în sus, spre gropile ochilor, și-n jos, spre colțurile gurii, unde apoi se pierdeau în desișul perilor bătuți de brumă. Pe umerii lui lați și ciobănoși apăsa povara celor șaptezeci și doi de ani. Odinioară Codrea credea că n-o să îmbătrânească până-i Prut și Siret, așa era de zdravăn și de voinic. Pornirile zvăpăiate ale tinereții îl mânau tot înainte și-i dădeau puteri de uriaș. Un vuiet îi răsuna mereu în urechi, o învălmășeală de glasuri asurzitoare...

răcnetul luptelor vieții. Și-i plăceau glasurile acelea încâlcite, îl fermecau și-l întărâtau. Se încumeta să se arunce tocmai în mijlocul vârtejului de trudă și sau să-l spargă, sau să se prăpădească.

Doisprezece ani a slujit pe împăratul ca toboșar. A colindat câte țări și mări, s-a bătut cu "pământezul", cu "burcușul", o dată a fost și prizărit printr-un picior. Dar nicicând nu și-a pierdut voioșia. Numai în noianul primejdiilor i se revenea sufletul.

Pe urmă a venit acasă. Ce odor de fetișcană mai era pe atunci baba asta Firoana!... Și pe urmă a avut copii, i-au năpustit neajunsurile. Pâinea ce-o mânca era străbătută de sudorile

muncii necontenite. Truda și zoala îi mistuiră puterile și pofta de viață. Seara, toropit de greutatea nevoilor, de multe ori gemea, urla de cruzimea traiului. Fiecare an, fiecare zi trăgea câteo brazdă pe fața lui Codrea...

Dar au trecut toate, repede, ca și cum trece puhoiul. Copiii și-au căpătat aripi, s-au dus care-ncotro, și Codrea a rămas iar singur cu Firoana.

Puterile însă îi erau acuma sleite de crâncenia vremii. Mintea începea a-i zburda copilărește. Uitase multe din cele ce a pățit. Numele tovarășilor de la oaste, al orașelor, al superiorilor s-au șters din creieri. Unele visuri parcă le-a trăit aievea, unele întâmplări trăite parcă numai le-a visat. Vremea încurcă firele amintirilor și le învâltorește după placul ei.

Astăzi Codrea nu-și mai aduce aminte că a fost toboșar. Nu, nici vorbă. Grenadir a fost, sau călăreț, dar totuși parcă grenadir.

Și ce dragă i-a fost lui oastea! Acolo și-a prăpădit floarea vieții, acolo a dus traiul cel mai fără griji, cel mai ușor. O căldură priincioasă îl copleșește când se gândește la vremurile acelea.

Închipuirea îi zboară vioi, grămădește întâmplări poznașe, răscolește și amestecă lucruri nemaipomenite. Nici stăvilile vremii,

nici prăpastiile mărginirii nu o pot opăci în avântul ei năprasnic.

— Hm... Măă... Ce știți voi?... Eu, când eram în oaste, mă!...

Aia era oștire, nu ca azi...

O umbră de surâs batjocoritor se leagănă pe buzele lui supte.

Bulbii ochilor îi năvălesc în afară. Obrajii se rumenesc în pripă.

Și semeț, cu glas trufaș, înălțat, povestește:

— Eram odată, mă, cu domnul căpitan al nostru... cu domnul căpitan Carlup... Așa, așa, Carlup îl chema... Eram în lagăr, mă, la pământez... Și iată că ne pomenim, mă, că ne atacă dușmanul și cât ai bate-n palme ne fură toți boii de la companie...

Hei, să fi văzut voi atunci pe domnu căpitan! Era negru de supărat, mă, mai negru ca sumanu ăsta de pe mine... Hm...

Și mi-era milă de domnu căpitan, că era om bun, Dumnezeu să-i dea sănătate, de mai trăiește... Și mă pun eu, mă, și-mi acăț pușca pe umăr, și mă duc, bre, mă duc până ce dau de vrăjmași într-o poiană. Da erau mulți, mă... erau ca vreo cinci sute. Nu zic eu nimica, dar mă iau frumușel și m-ascund după o tufă. Și-ncep a

trage, băiete, și trag, și trag, și trag... Și deodată văd, mă, că se sperie dușmanii și o apucă la fugă, mă, de se hurduca pământul sub picioarele lor... Da bucuria lui domnu căpitan când și-a văzut iar boii! Măă! Era cât p-aci să mă înghită de voios... Și deodată își descinge sabia și mi-o dă mie.

, , Na, Costică! zice. De-acu înainte tu ești comandantul companiei!...” Așa, zău, mă... Ia vezi așa, dragii mei!...

O clipă pare că-i alt om. O undă de lumină senină plutește pe fața lui brăzdată. Se uită împrejur și-și întinde fălos ciolanele... Apoi, deodată tresare buimăcit, ca zguduit dintr-un vis. Își trece palmele peste frunte, ca și când ar vrea șă împrăștie de-acolo niște gânduri posomorâte. Un văl întunecat de tristețe joacă înaintea ochilor lui... Bag seamă, îi vin în minte feciorii și-i e rușine.

Șapte feciori a avut Codrea, ca șapte feți-frumoși. Și toți șapte l-au făcut de rușine, toți șapte au fugit de la oaste, parcă a fost înadins. Să fi fost oricât de prăpădiți, oricât de becisnici, numai asta să nu i-o fi ticluit. Ce-i pasă lui c-au fost harnici, agonisitori, că s-au așezat bine, că și-au găsit neveste și frumoase, și lăptoase? L-au

făcut de râs, l-au făcut de comedie la lume, fugind de la oaste. Și din pricina asta lui Codrea îi erau urâți, ca și când nici n-ar fi fost odraslele lui.

În sfârșit i-a mai rămas unul, Ionică. Acesta era mezinul. Și a fost băiat bun totdeauna. I-au plăcut de mic copil poveștile ostășești. Asculta totdeauna cu ochii scânteietori cuvintele lui Codrea... Într-însul își pusese el toată nădejdea.

Dar iată că într-o seară, tocmai când se ciondănea cu baba, după cină, se aude un bocănit lin, slab, în geam. Codrea pășește liniștit la fereastră și întreabă:

— Cine-i?

— Eu...

— Care eu?

— Ionică...

Mustățile moșneagului se zvârcoliră fioros de câteva ori, parcă le-ar fi smucit o mână vrăjmașă nevăzută.

Pe urmă iar întrebă:

— Ai fugit?

— Am venit...

Dintru-ntâi, îi veni să-l gonească de lângă casa lui, să-l alunge în lume, ca să nu-i mai auză nici de nume. Dar privirea lui încruntată rătăci

spre babă. Nemișcată, cu doi picuri mari în colțurile orbitelor, ea nu îndrăznea nici să crâcnească. Dar durerea și iubirea ei mută îl înmuiară. Se scărpină în ceafă, înjurând printre dinți, ș-apoi se trânti pe pat și tăcu toată seara.

Ușa se deschise scârțâind și intră Ionică, smead, pleoștit, destrămat, ca o stafie. Se lăsă încetinel pe vatră, lângă foc, și rămase acolo, tăcut, multă vreme. Baba, mototolită într-un ungher, plângea cu sughițuri. Apoi, Ionică își sprijini capul în podul palmelor și începu să se jelească.

— Mi-era dor de-acasă... Că acolo-s numai străini, și străinii sunt răi, și nu le pasă de durerea ta, și te asupresc, și te batjocoresc, și...

Glasul lui, întrerupt când și când de sughițele bocite ale babei, răsuna duios în liniștea nopții. Codrea însă nu auzea nimic. Cu mâinile împreunate pe piept, zăcea neclintit, ca un mort. Iar după ce isprăvi feciorul, se întoarse către perete și zise aspru, poruncitor:

— Apoi mâine dimineață să te duci înapoi!...

În zori, când căscă ochii, văzu pe baba Firoana, cu ochii înecați în lacrimi, zgândărind la foc, în vatră. Codrea se uită repede împrejur.

— S-a dus?... gâlgâi răgușit.

— S-a dus.

O fulgerare dureroasă i se înghesui prin inimă, un val rece îl zgudui prin tot corpul. Vru să spuie ceva, dar nu putu scoate nici un glas omenesc. Numai un hropăit lung îi izbucni din adâncul sufletului.

În bezna ființei lui tulburate se petrecu atunci o schimbare mare, nelămurită. Se zbătea cu o droaie de gânduri și nu le putea deslușì. Și din frământările astea mute izvorâră deodată doi stropi argintii, care se rostogoliră repede peste cutele feței, la vale. Iar stropii îi ardeau pielea, îi ardeau sufletul.

E cam mult de-atunci. Acuma Ionică e însurat... însurat bine, ca și ceilalți șase. Codrea însă a slăbit rău. De-abia mai poate ieși câteodată din bordei. Și-l mănâncă și tusea. Dar sufletul lui e tămăduit. Nici o grijă, nici o supărare nu-l mai necăjește.

În sărbători, când e vremea bună, iese în grădiniță, sub un paltin bătrân ca și dânsul, și povestește vecinilor, care se strâng bucuroși în jurul lui... Le povestește pățanii năzdrăvane de pe vremea când slujea la împăratul...

— Hm... Mää... Am fost noi odată la manevre, mă, da departe, tare departe... Am

umblat atunci și pe la marginea pământului... Da-i frumos pe-acolo, bre... e numai nisip... nisip mărunțel-mărunțel ca macu... Hm... Așa, mă!...